

Instytut Pamięci Narodowej - Poznań

<https://poznan.ipn.gov.pl/pl7/archiwa/archiwalia/160342,Archiwum-Pelne-Pamieci-Upadek-muru-berlinskiego.html>
26.04.2024, 10:53

Archiwum Pełne Pamięci: Upadek muru berlińskiego

Po zakończeniu II wojny światowej zwycięskie mocarstwa podzieliły Niemcy na 4 strefy okupacyjne: amerykańską, brytyjską i francuską, które w 1949 r. połączono, tworząc Republikę Federalną Niemiec i strefę sowiecką, przekształconą w Niemiecką Republikę Demokratyczną. Stolica Niemiec – Berlin, została również podzielona na część zachodnią wchodzącą w skład RFN i część wschodnią będącą częścią NRD. W dawnej strefie sowieckiej, władzę sprawowała Socjalistyczna Partia Jedności SED, a NRD stała się sowieckim satelitą najdalej wysuniętym na zachód. Kraj był przedmurzem socjalizmu w Europie. Do 1961 r. ponad 2 miliony Niemców z NRD uciekło do RFN, w tym wielu dokonało tego przechodząc ze wschodniej do zachodniej części Berlina. Aby temu zapobiec, komunistyczne władze NRD, w nocy z 12 na 13 sierpnia 1961 r. zaczęły wznosić mur oddzielający Berlin Wschodni od Zachodniego. 47-kilometrowy mur stał się granicą między światem Zachodu i blokiem państw komunistycznych, symbolem podziału Europy i zimnej wojny. Musiało upłynąć 28 lat, aby został obalony, a Niemcy i Europa zjednoczone.

Przez cały okres istnienia NRD był to kraj rządzony przez największych komunistycznych dogmatyków w całym obozie sowieckim. Nie istniała tu żadna opozycja, a społeczeństwo było zinfiltrowane przez policję polityczną STASI. Dopiero rządy Gorbaczowa w Związku Sowieckim spowodowały minimalną liberalizację życia społeczno-politycznego w NRD. W maju 1989 r. komuniści w NRD sfałszowali wybory komunalne, a w czerwcu jako jedyni na świecie poparli działania władz Chin przeciwko studentom na placu Tian'anmen w Pekinie. Wywołało to falę protestów i manifestacje w całym wschodnich Niemczech. Przyczyniły się do tego również zmiany polityczne zachodzące w tym czasie w Polsce i na Węgrzech. Niemcy z NRD zaczęli uciekać do Czech, Polski i na Węgry i w ambasadach RFN prosić o azyl polityczny. We wrześniu 1989 r. Węgrzy otworzyli swoją granicę z Austrią. Około 13 tysięcy Niemców z NRD wyemigrowało przez nią na zachód.

Jesienią 1989 r. sytuacja w NRD zaczęła wymykać się komunistycznej władzy spod kontroli. Wobec licznych protestów i manifestacji planowano nawet wprowadzić stan wojenny. W październiku przewodniczącego SED Ericha Honeckera zastąpił Egon Krenz. Ogłoszono amnestię dla więźniów politycznych i ułatwiono podróżowanie. Nie mogło to już jednak uratować NRD. 9 listopada komunistyczne władze zdecydowały się otworzyć granicę z RFN. Wieczorem w Berlinie ludzie zaczęli szturmować przejścia graniczne i spontanicznie rozbierać mur dzielący miasto.

Mur przez 28 lat dzielił stolicę Niemiec oraz Europę Zachodnią i Wschodnią. Miał wysokość od 3,4 do 4,2 metra i ponad 300 wież wartowniczych. Był też wzmocniony zasiekami z drutu kolczastego i zaporami przeciwczołgowymi. Mimo tego, od 1961 r. do Berlina

Zachodniego uciekło ponad 5 tysięcy osób. Przy próbie przekroczenia muru zginęło od 136 do 239 osób (dokładna liczba ofiar nie jest znana). 13 czerwca 1990 r. rozpoczęła się oficjalna rozbiórka muru, zakończona 30 listopada. Sześć jego krótkich odcinków pozostawiono jako pamiątkę historyczną.

Wszystkie fotografie pochodzą z akt o sygn. IPN Po 1294/1 – materiały przekazane przez Lecha Dymarskiego (zdjęcia z wystawy fotografii Lecha Dymarskiego pt. „Die Mauer ist kaputt!” w Wielkopolskim Muzeum Walk Niepodległościowych).

dr Paweł Głuszek, Oddziałowe Archiwum IPN w Poznaniu

Dokumenty zostały przekazane do Oddziałowego Archiwum IPN w Poznaniu w ramach akcji [Archiwum Pełne Pamięci](#).

Archiwum Pełne
Pamięci: Upadek muru
berlińskiego

Archiwum Pełne
Pamięci: Upadek muru
berlińskiego

Archiwum Pełne
Pamięci: Upadek muru
berlińskiego

Archiwum Pełne
Pamięci: Upadek muru
berlińskiego

Archiwum Pełne
Pamięci: Upadek muru
berlińskiego

Archiwum Pełne
Pamięci: Upadek muru
berlińskiego

Archiwum Pełne
Pamięci: Upadek muru
berlińskiego